

Sygn. akt I.Ca 518/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2017r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Aneta Ineza Sztukowska
Sędziowie SO :	J. W., C. O.
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 28 grudnia 2016 roku

na rozprawie

sprawy z powództwa **C. Z.**

przeciwko **E. K.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej E. K. od wyroku Sądu Rejonowego w Olecku z dnia 6 października 2016 r. sygn. akt I C 360/15

1. Oddala apelację

2. Zasądza od pozwanej E. K. na rzecz powoda C. Z. kwotę 1800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego przed sądem II-giej instancji.

SSO Joanna Walczuk SSO Aneta Ineza Sztukowska SSO Cezary Olszewski

Sygn. akt: I. Ca. 518/16

UZASADNIENIE

Powód C. Z. wniósł o zasądzenie od pozwanej E. K. kwoty 33.704,49 zł wraz odsetkami ustawowymi od dnia 28 sierpnia 2007 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew, pozwana E. K. wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 6 października 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: I. C. 360/15 Sąd Rejonowy w Olecku zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 27.644,49 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 czerwca 2015 r. do dnia zapłaty (pkt I), umorzył postępowanie w zakresie kwoty 10.295,51 z (pkt II), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt III), zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.656,56 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt IV) oraz nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (kasy Sądu Rejonowego w Olecku) kwotę 1.243,83 zł tytułem części opłaty od pozwu, od wniesienia której powód był zwolniony (pkt V).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

C. Z. i E. K. są rodzeństwem.

Postanowieniem z dnia 10 marca 2015 r. Sąd Rejonowy w Olecku w sprawie sygn. akt I Ns 2280/13 stwierdził, że spadek po S. Z. (1), zmarłym dnia 27 sierpnia 2007 r., na podstawie testamentu allograficznego z dnia 07 sierpnia 2007 r. nabyła żona E. Z. (1) – w całości.

Następnie postanowieniem z dnia 13 listopada 2013 roku Sąd Rejonowy w Olecku w sprawie sygn. akt I Ns 1906/13 stwierdził, że spadek po E. Z. (1), zmarłej dnia 25 listopada 2012 roku na podstawie testamentu notarialnego z dnia 16 listopada 2007 roku nabył syn S. Z. (1) – w całości.

W dacie śmierci S. Z. (1) w skład schedy spadkowej po nim wchodziła połowa środków finansowych zgromadzonych na koncie (...) w Banku (...) o nr (...) w kwocie 33.704,49zł. Kwota ta – pomniejszona o 6.060 zł (wpłata własna przy założeniu konta na nazwisko E. K.) - stanowiła majątek objęty wspólnością ustawową małżeńską S. Z. (1) i jego żony E. Z. (1). Kwota ta, została po śmierci S. Z. (1) wypłacona w całości przez E. Z. (2).

Dnia 2 listopada 2006 r. S. Z. (1) i E. K. założyli w Banku (...) wspólne konto (...) o nr (...). Konto to powstało ze środków kwocie 34.577,51 zł pochodzących ze zwrotu lokaty (...) oraz kwoty 6.060 zł, stanowiącej wpłatę własną E. K.. Na w/w konto wpływały też comiesięcznie emerytury S. Z. (1) w kwotach po około 1.100 zł (w lutym 2007 r. – około 1.500 zł).

Wypłaty z w/w konta na życzenie S. Z. (1) realizowała E. K., która po wypłaceniu środków z konta w kwotach przeważnie po 150 – 200 zł, przekazywała je ojcu S. Z. (1) na życie i bieżące opłaty.

Dnia 7 listopada 2006 r. z przedmiotowego konta E. K. wypłaciła kwotę 1.000 zł. Dnia 8 marca 2007 r. z konta wydatkowano kwotę 1.522,47 zł na wykup mieszkania. W dniach: 2 i 19 kwietnia 2007 r. E. K. wypłaciła z konta (...) kwoty: 1.200 zł i 10.000 zł, zaś 28 maja 2007 r. – 1000 zł, 5 lipca 2007 r. – 500 zł, 30 lipca 2007 r. – 1.000 zł, 27 sierpnia 2007 r. – 2.000 zł. Dnia 29 maja 2007 r. dokonano też przelewu z tego konta kwoty 2.842,92 zł tytułem wykupu mieszkania. Dnia 7 września 2007 r. (...) S.A. wpłacił na konto (...) kwotę 1.522,47 zł tytułem zwrotu nadpłaty za wykup mieszkania.

Dnia 10 września 2007 r. konto (...) o nr (...) zostało zlikwidowane przez E. K. poprzez wypłatę całości zgromadzonych na nim środków finansowych w kwocie 33.704,49 zł. Kwotę tę E. K. przeznaczyła na własne potrzeby, zakup sprzętu AGD i wyjazd do Wielkiej Brytanii. Nie rozliczyła się z niej, ani z E. Z. (1), ani z powodem - jako jej spadkobiercą.

Lokata (...) została założona dnia 7 kwietnia 2005 r. na podstawie dyspozycji złożonej przez S. Z. (1) w formie przelewu środków z rachunku (...) w kwocie 34.359,71 zł. Właścicielem w/w kont był wyłącznie S. Z. (1). Zlikwidowana została dnia 7 października 2005 r. W momencie likwidacji na koncie tym znajdowała się kwota 34.577,51 zł. Lokata ta nie była zasilana wpływami bieżącymi, lecz jedynie do wypłaconej przy jej założeniu kwoty dopisywano odsetki.

Lokata (...) była natomiast wyłączną własnością S. Z. (1) i została zlikwidowana dnia 7 kwietnia 2005 r. poprzez przelew środków – 34.359,71 zł na rachunek terminowy S. Z. (1) o nr (...).

Przed założeniem w/w lokaty - od około 2002 r. S. Z. (1) zakładał na własne nazwisko też kilka wcześniejszych lokat i rachunków terminowych np. rachunek terminowy trzymiesięczny o nr (...), konto (...) nr (...) (ze środków w kwocie 31.192,07 zł wypłaconych uprzednio z lokaty terminowej (...)). W tej samej dacie został dokonany też przelew kwoty 2.500 zł z konta nr (...) na (...). We wszystkich tych dyspozycjach jako właściciel środków widnieje wyłącznie S. Z. (1) i jego podpis figuruje, jako podpis klienta pod potwierdzeniem wykonania dyspozycji przelewu środków.

Po śmierci rodziców E. K. uiściła z własnych środków należność za pomnik na ich grobie. Kwota ta miała jej być zwrócona w części przez pozostałych zstępnych po rodzicach.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że środki finansowe w kwocie 33.704,49 zł, znajdujące się w dacie śmierci S. Z. (1) na koncie (...) nr (...) stanowiły wyłącznie jego własność. Jediną zaś kwotą wpłaconą przez pozwaną była kwota 6.060 zł i na tym koncie pozwana nie posiadała kwoty 30.000 zł. Sąd Rejonowy wskazał też, że na to konto wpływała wyłącznie emerytura S. Z. (1). Oceniając zaś materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, w szczególności dokumenty bankowe obrazujące przepływ środków pieniężnych, Sąd Rejonowy wskazał, że już w marcu 2004 r. S. Z. (1) dysponował kwotą co najmniej 30.000 zł. W konsekwencji Sąd Rejonowy wskazał, że przy zakładaniu konta (...) nr (...) stan środków pieniężnych wyniósł 34.577,51 zł, a w momencie jego likwidacji - 33.704,49 zł (łącznie z kwotą należącą do pozwanej 6.060 zł). W tych warunkach Sąd Rejonowy uznał, że pozwana stała się bezpodstawnie wzbogacona w stosunku do E. Z. (1), a następnie jej spadkobiercy C. Z. zgodnie z art. 405 k.c. w zw. z art. 409 k.c., albowiem przywłaszczyła ona kwotę 27.644,49 zł. Całość tych środków stanowiła w dacie otwarcia spadku własność E. Z. (1) jako jedynej spadkobierczyni po S. Z. (1).

Na podstawie art. 355 k.p.c. Sąd Rejonowy umorzył postępowanie w zakresie różnicy pomiędzy kwotą żądania zgłoszonego w pozwie, a żądaniem zmodyfikowanym pismem procesowym z dnia 31 marca 2016 r. tj. w zakresie kwoty 10.295,51 zł.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł w myśl art. 100 k.p.c., mając na uwadze, iż powód utrzymał się ze swoim żądaniem w 62,82 %. Na poniesione przez powoda koszty procesu złożyły się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 220 zł (zwolniony od kosztów częściowo), koszty zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 2.417 zł, co stanowiło kwotę 1.656,56 zł.

Na podstawie zaś art. 113 pkt. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd Rejonowy obciążył pozwaną opłatą od pozwu – ponad uiszczoną przez zwolnionego częściowo powoda w stosunku w jakim przegrała ona proces tj. kwotą 1.243,83 zł.

Apelację od powyższego wyroku w zakresie pkt I, IV i V wniosła pozwana E. K. zarzucając Sądowi Rejonowemu brak podstaw faktycznych do uwzględnienia pozwu, albowiem jej mama w chwili śmierci nie posiadała żadnych sum finansowych ani wierzytelności, które dziedziczyłby powód oraz naruszenie zasady powagi rzeczy osądzonej, z uwagi na wcześniejsze rozstrzygnięcie w sprawie o sygn. akt: I. C. 706/13 Sądu Rejonowego w Olecku o zachówek kwestii związanych z kontem jej ojca i posiadanych na nim oszczędności. W tych warunkach wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz obciążenie powoda kosztami postępowania za obie instancje, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w olecku do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację, powód C. Z. wniósł o jej oddalenie oraz rozstrzygnięcie kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja, jako bezzasadna, podlegała oddaleniu.

Kontrola instancyjna nie wykazała, aby Sąd Rejonowy dopuścił się uchybień, które uzasadniałyby zmianę zaskarżonego wyroku w jakimkolwiek zakresie. Postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w zakresie wystarczającym dla rozstrzygnięcia, zaś Sąd Rejonowy przy weryfikacji materiału dowodowego nie naruszył reguł swobodnej oceny wyznaczonej treścią art. 233 § 1 k.p.c. i na tej podstawie zasadnie dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i oceny prawnej trafnie uznając, że powód udowodnił, iż pozwana została bezpodstawnie wzbogacona jego kosztem przywłaszczając kwotę 27.644,49 zł.

Ustalenia te nie budzą wątpliwości i Sąd Okręgowy przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Należy podkreślić, że ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego, powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami i stronami.

Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu na podstawie tego samego materiału dowodowego dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej, albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

Skarżąca powinna zatem wskazać, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im taką moc przyznając (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925), a także wskazać, dlaczego w świetle doświadczenia życiowego, wnioski, jakie wywiódł Sąd dokonując tej oceny są niewłaściwe.

Tymczasem sformułowane przez skarżącą zarzuty takich uchybień nie wykazują.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że spadkobiercy nabywają spadek w stanie istniejącym w chwili jego otwarcia, tj. śmierci spadkodawcy (art. 922 § 1, art. 924 i 925 KC); por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 września 1974 r. III CZP 58/74, OSNCP 1975, z. 6, poz. 90, Legalis nr 18298; z dnia 26 marca 1985 r. III CZP 75/84 (7) - zasada prawna, OSNCP 1985, z. 10, poz. 147, Legalis nr 24685. W odniesieniu do wierzytelności z rachunków bankowych otwartych przez spadkodawcę S. Z. (1) wynika, że wchodzi one w skład spadku jedynie w takim zakresie, w jakim istniały w dniu 28 sierpnia 2007 r., tj. w dniu jego śmierci, a które następnie przeszły na spadkobierców po E. Z. (1). Spadek po S. Z. (1) i E. Z. (1) nie obejmuje zatem narosłych odsetek od tych wierzytelności, albowiem stanowią one pożytki prawa (art. 54 k.c.), które zgodnie z art. 207 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. przypadają spadkobiercom w stosunku do wielkości udziałów (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1992 r. III CZP 140/92, OSNCP 1993, z. 4, poz. 64, Legalis nr 27882) i - jako nie objęte spadkiem - mogą być wypłacone każdemu z nich, w należnej mu części, niezależnie od postępowania działowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy słusznie wskazał - w oparciu o dokumenty bankowe - iż w dacie śmierci S. Z. (1) posiadał kwotę 27.644,49 zł zgromadzoną na rachunku bankowym nr (...), którego współwłaścicielem była również pozwana E. K.. Rachunek ten był cyklicznie zasilany świadczeniem emerytalnym przyznanym S. Z. (2). Jedyną zaś wpłatą dokonaną przez pozwaną odnotowaną na tym rachunku była kwota 6.060 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego, pozwana nie wykazała, aby spadkobierca po zmarłym S. E. Z. wyzbyła się w/w środków finansowych na rzecz pozwanej, czy też zgodnie z jej wolą zostały one rozdysponowane na zakup domu, telewizora lub pomnika na cmentarzu. Inna byłaby oczywiście sytuacja, gdyby E. Z. (1) wypłacono kwotę 27.644,49 zł, a następnie ona sama nią rozdysponowała. Taka jednak sytuacja nie miała miejsca.

Chybiony okazał się też zarzut naruszenia zasady powagi rzeczy osądzonej, z uwagi na wcześniejsze rozstrzygnięcie w sprawie o sygn. akt: I. C. 706/13 Sądu Rejonowego w Olecku o zachówek kwestii związanych z kontem jej ojca i posiadanych na nim oszczędności.

Zauważyć należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że nie jest wyłączona możliwość zaliczenia w poczet materiału dowodowego sprawy dowodów zgromadzonych w innej sprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1997 r., I CKN 42/96, OSNC 1997 Nr 5, poz. 62), a tym samym nie dochodzi do naruszenia zasady bezpośredniości, o ile strony mają możliwość ustosunkowania się do ich treści i zgłoszenia stosownych wniosków (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2006 r., I UK 213/05 oraz z dnia 10 listopada 1966 r., II PK 269/66, NP 1967, nr 6). Wyłącznie dokonanie przez sąd ustaleń faktycznych w oparciu o dowody, które nie zostały w formalny sposób dopuszczone i przeprowadzone na rozprawie, narusza ogólne reguły postępowania dowodowego w zakresie bezpośredniości, jawności, równości stron i kontradyktoryjności (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 kwietnia 2001 r., I PKN 571/00, OSNP 2003 Nr 14, poz. 330; z dnia 15 stycznia 2010 r., sygn. I CSK 197/09, LEX nr 564749). Zasada bezpośredniości pozwala na przeprowadzenie dowodu z dokumentów, które znajdują się w aktach innej sprawy, ale sąd musi przeprowadzić ten dowód w taki sposób, aby strony mogły się odnieść do treści dokumentu i zgłosić stosowne

wnioski (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 listopada 2003 r., IV CK 212/02, LEX nr 172816; z dnia 30 maja 2008 r., III CSK 344/07, LEX nr 490435; z dnia 28 września 1971 r., II CR 384/71).

Mając na uwadze powyższe rozważania nie można przyznać racji skarżącej, iż Sąd Rejonowy nie uwzględnił materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie o sygn. akt: I. C. 706/13, skoro pozwana nie wniosowała o przeprowadzenie dowodu z określonych dokumentów zawartych w tych aktach sprawy. Poza tym procedurze cywilnej nie jest znany dowód z akt sprawy. Strona, która domaga się zaliczenia w poczet materiału dowodowego dokumentów, które znajdują się w aktach innej sprawy, musi dokładnie określić ten dokument, tak aby strona przeciwna mogła się do niego ustosunkować, zaś Sąd mógł dokonać właściwej jego oceny. Podkreślić przy tym trzeba, że dopuszczalne jest dopuszczenie dowodów z protokołów zeznań świadków złożonych w innych sprawach, zwłaszcza, kiedy chodzi o świadków, których przesłuchanie jest obecnie niemożliwe bądź dlatego, że nie żyją bądź, że nie da się ustalić ich miejsca pobytu. W takiej sytuacji dopuszczenie dowodu z protokołu ich zeznań jest jedynym rozsądnym wyjściem procesowym i nie prowadzi do obejścia zasady bezpośredniości przeprowadzania dowodu. Jak bowiem wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 kwietnia 2005 r., I CK 653/04 (Lex nr 369229), niedopuszczalne jest oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków złożonych w aktach dochodzenia, gdyż wówczas prowadziłoby to do naruszenia wspomnianej zasady. Taka sytuacja w niniejszej sprawie jednak nie zachodzi. Uwadze Sądu Okręgowego nie uszedł również fakt, że w pisemnym uzasadnieniu wyroku w sprawie o sygn. akt: I. C. 706/13 (którym Sąd Okręgowy dysponował z racji zaliczenia niektórych dokumentów na wniosek powoda w poczet materiału dowodowego w niniejszej sprawie), Sąd Rejonowy nie wyłączył z masy spadkowej po E. Z. (1) środków pieniężnych pobranych przez powódkę. Wskazał jedynie, że zwrotu tych pieniędzy S. Z. (2) może dochodzić wyłącznie w odrębnym postępowaniu (k. 485v). Trudno jest więc podzielić zarzuty skarżącej, iż doszło do naruszenia powagi rzeczy osądzonej.

Reasumując powyższe stwierdzić należy, że pozwana nie wykazała, że Sąd Rejonowy wyprowadził z materiału dowodowego wnioski, które są nielogicznie i sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego, dlatego uznać należy, że ocena tegoż Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i nie została skutecznie podważona.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy uznając zarzuty za nieuzasadnione, oddalił apelację pozwanej na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800). Uwzględniając, że powód wygrał postępowanie apelacyjne w całości, Sąd Okręgowy uznał za zasadne przyznanie na jego rzecz kwoty 1.800 zł stanowiącej koszty zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji.

SSO Joanna Walczuk SSO Aneta Ineza Sztukowska SSO Cezary Olszewski